

**Moje dijete
previše misli**

NAKLADNIK

Poetika j.d.o.o.

Božidara Rašice 1, Zagreb

www.poetika.eu

ZA NAKLADNIKA

Katarina Uskoković

UREDNIK

Davor Uskoković

PRIJEVOD

Dubravka Celebrini

LEKTURA

Mirjana Paić Jurinić

GRAFIČKO OBLIKOVANJE

Beker

PRIPREMA NASLOVNICE

Studio 2M

TISAK

Znanje d.o.o.

Zagreb, ožujak 2024.

NASLOV IZVORNIKA

Christel Petitcollin

Mon enfant pense trop

Copyright © SOCIÉTÉ CHRISTEL PETITCOLLIN, 2023

© za hrvatsko izdanje Poetika j.d.o.o., 2023.

Sva prava pridržana. Ova je knjiga zaštićena autorskim pravima i ne smije se ni djelomično reproducirati, pohraniti u sustavu za reproduciranje, niti prenositi u bilo kojem obliku i na bilo koji način bez pisanog dopuštenja izdavača.

ISBN 978-953-8481-11-6

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001219835.

CHRISTEL PETITCOLLIN

Moje dijete previše misli

Kako odgojiti
iznimnomisleće dijete

POETIKA

Sadržaj

Uvod	1
1. poglavlje PLES ETIKETA	11
Autist	14
VP – visoki potencijal	15
ADD/ADHD	18
Dis-poremećaji	22
Moja ruska disleksija	26
2. poglavlje IZNIMNA OSJETLJIVOST	31
Hiperestezija	31
Higijena	35
Prehrana	36
Spavanje	37
Motoričke sposobnosti	39
Latentna inhibicija	40
Sinestezija	45
Hipersenzibilnost	46
Sumnjičavost	48
Paranoja	4
3. poglavlje EMOCIONALNE OLUJE	53
Hiperemotivnost	53
Tuga i depresija	55
Strah i tjeskoba	56
Ljutnja	58

Krivnja	59
Sram	60
Frustracije	61
Radost	61
Hiperafektivnost	62
Hiperempatija	63
Razgranato kompleksno mišljenje	67
4. poglavlje MOJE PRAKTIČNO ISKUSTVO	73
Praktična radionica za djecu s etiketom "hiperaktivnosti" ..	73
Moja praksa u individualnom treningu	81
5. poglavlje UMIJEĆE OTKRIVANJA	89
Objasniti iznimnomislećoj djeci njihovu različitost	91
6. poglavlje OPASNOSTI LAŽNOG JA	97
"Neprilagođen si i slab"	97
Pogubno poricanje	98
Uštedjeti deset do dvadeset godina psihoterapije	100
Od pretjeranog prilagođavanja do lažnog ja	104
Treba prestati s pretjeranim prilagođavanjem	107
7. poglavlje POTREBA ZA ČVRSTIM OKVIROM	117
Odrasla osoba na svome mjestu, koja igra svoju ulogu ..	118
Jasne i verbalizirane upute	123
Odnos prema autoritetu	124
Samopoštovanje	127
8. poglavlje TJESKOBA OD PRAZNINE	131
Neizmjerna dosada	132
Neutaživa znatiželja	134
Što da mislimo o meditaciji i relaksaciji za djecu?	138
9. poglavlje INSTINKTIVNA DUHOVNOST	143
Svijest o smrti	144
Mediji i šamani u kratkim hlačama	146
Od perfekcionizma do izvrsnosti	151
Strpljivost i ustrajnost	155
Sustav apsolutnih vrijednosti	157

Uzmite u obzir njegovu potragu za smislom, ali mu pomognite da se utjelovi	163
10. poglavlje DRUŠTVENA PRAVILA	165
Shvatiti da bi se prilagodili	168
Društvene konvencije	169
Razumjeti se s drugima	172
Društvene kompetencije	176
Odrasli manipulatori	177
Samopotvrđivanje radi bolje komunikacije	179
Rješavanje sukoba	180
Moja duhovna obitelj	183
11. poglavlje DANAŠNJA ŠKOLA: POSTOJEĆE STANJE ..	185
Želja za zaglupljivanjem stanovništva?	189
Javno obrazovanje je loš učenik	192
Rješenja postoje	193
Prihvatiti načelo realnosti	196
12. poglavlje TRIKOVI I LUKAVSTVA KORISNA ZA USPJEH U ŠKOLI	201
Treba krenuti od globalnog prema pojedinačnom	201
Potreba za smislom	202
Potreba za poticajnim sadržajem	205
Potreba za osjećajnošću	207
Vrati se na ono što je očito	209
Dekodiranje školskih uputa	211
Treba objasniti mentalni put	214
Pisani uradci	215
Slijedite upute od riječi do riječi	216
Kako skupiti dodatne bodove za bolju ocjenu?	217
Kako raditi?	220
Kako ostati usredotočen?	224
Mnemotehnička sredstva	227
13. poglavlje FOBIIJA OD ŠKOLE	229
Pridavanje smisla	232
Smanjivanje pritiska	233

Suradnja roditelja i nastavnika	235
Kako dedramatizirati obrazovanje izvan škole	238
14. poglavlje ZLOSTAVLJANJE U ŠKOLI	245
Škola je odgovorna, ali nije kriva	246
Slučaj usamljenog zlostavljača	248
Kad je zlostavljanje grupni fenomen	250
Internetsko zlostavljanje	251
Što nikako ne treba činiti	253
Kako djelovati pozitivno u skupini?	260
Postaviti univerzalne zabrane	262
Nulta tolerancija	263
Koga se zlostavlja već u osnovnoj školi?	263
Znakovi koji ne varaju	265
Zaključak	269
Bibliografija	273

Uvod

Dugo sam oklijevala hoću li napisati ovu knjigu. Činilo mi se da sam u *Kako manje misliti* i *Kako bolje misliti* prikupila dovoljno informacija da čitatelji dobiju sve potrebne elemente da shvate kako funkcionira mozak iznimnomislećih osoba. Mislila sam da je knjiga *Kako manje misliti* dovoljno jednostavna i konkretna da bude prihvatljiva mladim čitateljima. Zapravo se nisam prevarila, s obzirom na to da je nekim mojim čitateljima tek 13 godina. Mogli su je čitati bez poteškoća i doista su u njoj pronašli elemente koji su im bili potrebni da shvate sami sebe. Za mlađu djecu, roditeljima savjetujem da sadržaj knjige uzmu kao polazište i da im usmeno objasne po čemu su drukčija. Oni koji su to učinili imali su dobre rezultate.

Pisma čitatelja, publika na predavanjima i osobe koje mi dolaze na konzultacije, međutim, postajali su sve

uporniji. Mnogi su mi rekli ili napisali: “U vašoj knjizi se prepoznajem i to mi čini dobro. Ali, prepoznajem i svoju djecu i brinem se zbog njih. U djetinjstvu sam toliko propatila zbog svoje različitosti. Ne želim da i ona to prožive. Pomognite nam!” Polako se rađala zamisao da *Kako manje misliti* nije dovoljna da pomogne roditeljima s iznimnomislećim djetetom. U međuvremenu sam stekla poprilično dragocjenog radnog iskustva s takvom djecom i njihovim roditeljima. Pomislila sam da bi to iskustvo vrijedilo podijeliti s mojim čitateljima. Da zapravo treba razvijati neke specifične aspekte života djece, kao što su škola, socijalizacija, hipersenzibilnost, nerazumijevanje uputa...

A onda sam dobila Loïcov mail, koji me silno dirnuo:

(...) Ali u svemu tome, ne radi se samo o meni i zapravo se ne brinem za sebe nego za svog sina, koji sada proživljava isto ono što sam ja doživio. Ta mi je patnja jako dobro poznata, ali shvatio sam da ne znam kako mu pomoći, iz jednostavnog razloga što ni sam nisam dobio odgovarajuću pomoć kad sam bio dijete. Možda nisam dobro postupio, ali pročitao sam mu ovaj odlomak iz vaše knjige:

“Iako roditelji svoju djecu iskreno vole, postupno će prevladati ono što djeca jesu. Reakcije će biti sve manje pozitivne: to dijete je ‘previše.’

Previše je osjetljivo i osjećajno, zato će neminovno biti paženo i odveć zaštićeno. Neki će reći da ima slabe živce. Drugi da je previše razmaženo, i uvijek zalijepljeno uz majčine skute. Nekima će smetati što stalno nešto zapitkuje. Prigovarati će mu se i da je drsko, da prelazi granice i da izluđuje odrasle. U vrtiću i u školi nije ništa bolje. Primjedbe teta i učitelja samo potvrđuju ono što roditelji već znaju. Dijete ne može biti dugo na jednom mjestu. Ne zna se usredotočiti. Ne shvaća upute. Djeca ga odbacuju, rugaju mu se zbog njegovih čudnih ideja. Kako hraniti svoje samopoštovanje na otrovanom izvoru? Krug će se zatvoriti kad mu se počne prigovarati zbog toga što ima loše mišljenje o sebi!”

Nakon što sam mu pročitao taj odlomak, počeo je gorko plakati, nije se mogao smiriti i o svojim drugovima iz razreda rekao je ovo: “Kako ti glupani mogu steći prijatelje a ja to nikako ne uspijevam?” To njegovo pitanje zvučalo je gotovo kao tvrdnja, a meni se srce stisnulo dok sam ga slušao jer sam zaronio u ista takva sjećanja iz svog djetinjstva, kada sam izgovarao iste takve bolne rečenice. On se ne razumije dobro sa svojom mamom (od koje sam razveden i koja misli na uobičajen način, da se poslužim Vašim riječima) i više ne može podnijeti prigovore vezane za učenje

i njegove neujednačene rezultate. A što je najgore od svega, shvatio sam da sam se i ja počeo na isti način odnositi prema njemu, iako iz drugih razloga, barem mi se tako čini. Jučer, nakon vaše knjige, shvatio sam da mu i sam upućujem iste prigovore jer su ih i meni cijeli život upućivali te da ne znam postupati drukčije.

Isto tako, otprije nekoliko godina, zapravo otkako je krenuo u više razrede osnovne škole, dosta sam se osjećajno udaljio od njega. Više se ne znam maziti s njim i zbog toga mi je užasno, jer on to zapravo traži. Shvatio sam da ga se bojim. Bojim se da ću s njim ponovno proživjeti patnju koja mi je tako dobro poznata. Čim na to pomislim, bude mi mučno. Imam dojam da sam nedostojan i nikakav otac, iako mi on stalno govori da me voli i da sam super. Imam dojam da to ne zaslužujem. Ne znam što ću sa svojim dobrim sinom. Duboko me muči taj osjećaj nemoći jer inače uspijevam pronaći rješenje za sve (ili za gotovo sve). Zašto mu, iako znam što proživljava duboko u sebi, ne mogu pružiti utjehu koja mu je toliko potrebna? Volio bih da vam mogu prenijeti sve što sam osjetio u najdubljim slojevima svoga bića nakon što sam pročitao Vašu knjigu, ali jednostavno sam zablokirao i što se više trudim, to teže pronalazim

riječi kojima bih se izrazio. Znam da možda ne možete svima odgovoriti ni svima pomoći (iako ste svojom knjigom to već učinili) i da sam samo jedan od mnogih, ali molim Vas da mi barem kažete poznajete li neke druge osobe koje bi mi mogle pomoći u odnosu s djetetom.

Odgovorila sam Loïcu.

Njegov drugi mail dokraja me uvjerio da moram ponovno uzeti pero u ruke.

Draga Christel,

tako sam sretan što ste mi odgovorili. Kad sam dobio Vaš odgovor, najprije na mobitelu, ispunila me neizmjerna radost čim sam ugledao Vaše ime na listi mailova. Za mene je velika stvar što ste se potrudili obratiti pozornost na mene i Vaš sam odgovor čekao s golemim nestrpljenjem. A onda me obuzela sumnja: "A što ako mi je napisala samo nekoliko riječi da mi zahvali na pismu?", i tako unedogled. Nije mi bilo ni nakraj pameti da ćete mi ukazati toliku čast i zamoliti me da moje pismo upotrijebite u sljedećoj knjizi! Hvala Vam na tome. Napokon se osjećam korisnim u potrazi za dobrobiti jer ću sudjelovati u Vašoj potrazi za dobrobiti drugih. Dakle, DA, pristajem da upotrijebite moje pismo. Vezano za Vašu sljedeću

knjigu, zapitao sam se: "Hoće li se odnositi na problem iznimnomisleće djece s roditeljima koji razmišljaju na uobičajeni način? Ili su i ti roditelji iznimnomisleći? Ili jedan jest, a drugi nije?" U slučaju moga sina, čiji su roditelji različiti, tu je i problem razvoda. Kako iznimnomisleći roditelj može rješavati problem s drugim roditeljem kad ne žive zajedno? Kad bih to danas trebao rješavati s bivšom suprugom, bila bi to prava ludnica. Ona je toliko čvrsta u svom pristupu obrazovanju, a po prirodi toliko skeptična da bi je bilo jako komplicirano uvjeriti već u to da je naš sin doista iznimnomisleća osoba, a mogućnost da prihvati nekonvencionalne metode bila bi ravna čudu.

Ima Loić pravo. U novoj knjizi najprije trebam obraditi sve točke koje bi mogle pomoći odraslima, roditeljima i nastavnicima, onima koji uobičajeno misle i onima koji misle iznimno, da shvate takvu djecu i da im ponude ključeve za razvoj.

Ova je knjiga dugo stajala u mom inkubatoru za ideje. Loićov sin imao je vremena dobro narasti!

Jako sam uplašena pri samoj pomisli da je napišem. Da, da! Uplašena sam, doista... jer toliko bi toga trebalo reći... Uz to, djeca su tako važna! A poznavajući iznimnomisleću djecu, unaprijed znam da će u prvi mah knjiga

utažiti njihovu žed za informacijama, ali i da će vrlo brzo pokrenuti lavinu dodatnih pitanja.

Uplašena, nadalje, zato što znam da ćemo u ovoj knjizi mnogo govoriti o patnji:

- patnji iznimnomislećeg djeteta u okruženju koje mu nije prilagođeno, gdje je često samo, neshvaćeno i vjerojatno zlostavljano
- patnji iznimnomislećih roditelja, suočenih s nemoći da zaštite dijete od sustava u kojem su i sami toliko patili, suočenih uz to s poricanjem i neprijateljstvom posrednika kad pokušaju objasniti kakvo je njihovo dijete
- patnji roditelja koji misle na uobičajen način, posve nemoćnih pred svojim nezgodnim kincem
- patnji nastavnika, rastrganih između hijerarhijske strukture, nametnutih programa, roditelja učenika i nepriznavanja svoje profesije
- patnji nastavnika koji misle na uobičajen način, suočenih s učenicima koje ne razumiju i koji im zadaju mnogo muke
- patnji iznimnomislećih nastavnika, gurnutih u institucije u kojima vlada nepromjenjiva i tvrdokorna praksa, koji suosjećaju s patnjom svojih učenika.

Zadatak je, dakle, golem. I opet me jedan mail motivirao da se u njega upustim, mail nastavnice koja je

bila na jednom mom predavanju. Silno sam joj zahvalna što je odvojila vrijeme za predavanje i što mi je napisala upravo ono što mi je bilo potrebno kako bih dobila energiju i posvetila se svom zadatku.

Za Christel Petitcollin,

Hvala što ste mi otvorili oči. U razredu imam jedno prerano razvijeno dijete i sinoć sam to doista shvatila. Zahvaljujući Vama, u potpunosti sam promijenila svoj pogled na stvari. Do sada sam na njega gledala kao na “teško” i “uznemirujuće” dijete. Govorila sam si: “A joj, imat ću ga još i sljedeće godine.” Danas sebi govorim da sam u ovoj godini izgubila pet mjeseci i da mi je preostalo još samo pet mjeseci da radim s njim i: “Jupi, imat ću ga i sljedeće godine!”

Velika hvala, doista, na svemu tome.

Predavanje mi je također otvorilo oči kad je riječ o roditeljima općenito. Poput mnogih nastavnika, i ja sam ih nažalost osuđivala. Tijekom te večeri, jasno sam vidjela nemoćne roditelje koji bi samo htjeli da s njihovom djecom sve bude u redu (u školi i kod kuće, gdje su također stvari često vrlo složene). Vidjela sam roditelje koji misle da su shvatili kako njihovo dijete funkcionira, koji bi voljeli da ga i nastavnici shvate i koji ne posjeduju umijeće i nemaju uvijek

načina da nam o tome govore... (a mi katkada ne posjedujemo umijeće i nemamo načina da ih primimo...).

Jako mi se sviđjela usporedba s cjevčicom i lijevkom. "Cjevčice" (oni koji uobičajeno misle) i "lijevci" (iznimnomisleći) ne mogu se razumjeti ako im ne objasnimo da im mozgovi različito funkcioniraju. Mislim da će mi to pomoći da objasnim što to dijete proživljava, a zasigurno i druga djeca u mom razredu i u školi.

Preostaje još samo da to primijenim...

Još jedanput Vam hvala i želim Vam uspjeh u budućem radu.

Hvala, gospodo! Vaš mi je mail vratio optimizam i ponovno me povezo s mojim sloganom: "Nema problema, postoje samo rješenja!" Krenimo stoga svi zajedno istražiti ta rješenja.